

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT DORDTSE DINSDAG 3 DECEMBER 2024

Vergaderzaal 5

2. Inspreker namens Natuur en Milieufederatie over Chemours

Voorzitter: Mevrouw Boom-Vos

Raadsgriffier: Mevrouw Bronsveld / De heer Boogaard

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Aarden (PvdD)

Dhr. Ayverdi (DENK)

Dhr. Dam Timmers (CDA)

Dhr. Droog (ChristenUnie/SGP)

Mevr. De Heer (FvD)

Dhr. Den Hartog (Groenlinks)

Mevr. Jager (Beter voor Dordt)

Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)

Dhr. Kuhlmann (VVD)

Mevr. Kamphuis (SP)

Mevr. Pichel (FvD)

Dhr. Schalken-den Hartog (Beter voor Dordt)

Mevr. Striebeck (VSP)

Portefeuillehouder: T.F de Jonge

De Voorzitter: Goedenavond, welkom raadsleden, commissieleden, gasten, kijkers thuis, mensen op de tribune en wethouder de Jonge heb ik ook gesignaleerd. Wij hebben vandaag een inspreker namens de Natuur en Milieufederatie en de directeur van Zuid-Holland, de heer Alex Ouwehand. Fijn dat u nog een keer wilde komen, want de vorige keer was er te weinig tijd. Maar we wilden wel alle sprekers veel mogelijk tijd geven. Voor het verslag ga ik eerst even een voorstelronde doen en ik ga links van mij beginnen.

Mevrouw Bronsveld: Corine Bronsveld, commissiegriffier.

De heer Boogaard: André Boogaard, assistent commissiegriffier.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

Mevrouw Lammens: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Aarden: Tristan Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Droog: Andre Droog, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Pichel: Roby Pichel, Forum Voor Democratie.

Mevrouw De Heer: Betsie De Heer Forum Voor Democratie.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer Den Hartog: Paul Den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

De heer Van Dam Timmers: Jan Van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Schalken: David Schalken, Beter voor Dordt.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter voor Dordt.

De heer Ouwehand: Alex Ouwehand, inspreker.

De voorzitter: Welkom, allemaal. Mijn naam is Karen boom. Ik ben de voorzitter voor vandaag nou, zoals ik al zei, zijn we blij dat de heer Ouwehand alsnog wil komen inspreken. We hebben dezelfde procedure die ik net doorgenomen hebben. We hebben 5 minuten. Mijnheer Ouwehand heeft een presentatie gemaakt en laten we daarmee beginnen voordat we met de vragen komen.

De heer Ouwehand: Goede avond. Fijn dat ik de gelegenheid krijg om even nog wat toe te lichten. Ik wil me in de hele hoeveelheid van het PFAS-dossier beperken tot de rol van de gemeente en ook in het licht van het OSPAR-verdrag dat, wat door Chris Jansen overgenomen is in het kabinet rond de reductieplannen die mogelijk zijn om tot minimalisering te komen, van PFAS-stof in de productieprocessen. Moeten even kijken of dat bereik goed is. Ik denk dat ik moet gaan staan denk ik, ik moet daar naartoe. Ik had hem uitgezet voor de batterijen, hij moet aan. Nee sorry hoor. Ik denk de batterijen die moeten het wel blijven doen. Waar ik mee wil beginnen. Kijk voor jullie is het PFAS-dossier niet nieuw. En voor jullie als gemeente Dordrecht is het een heel ingewikkeld dossier, met vele gezichten met een grote bedreiging voor de directe omgeving. Zowel voor mensen als voor natuur, maar ook vanuit jullie bestuurlijke rol. Daar ga ik zo meteen wat verder op in. Maar als je ziet welke feiten op dit moment betekent wat de staat van de leefomgeving in de Drechtsteden anno 2024 is. Dan heb ik gewoon een aantal dingen op een rijtje gezet. Die je gewoon uit het vrije mediaverkeer kan halen of uit rapporten. En ik had nog een aantal punten erbij kunnen zetten. En als je nagaat dat dit opgebouwd is in pak hem beet 30 jaar, met een enorme piek toen '...' zeg maar uit gefaseerd werd door GenX en GenX was een opkomende stof en die viel niet onder de strenge wetgeving. Dus die kon gewoon enorm gelooft worden. Daar werd ook niet op toegezien en niet op ingegrepen, is er echt een enorme hoeveelheid zeg maar PFAS-stoffen in het directe milieu terechtgekomen. Stel je nou eens voor in gedachte dat als we niet voldoende ingrijpen en we zijn 10, 15 jaar verder wat dat dan voor dit gebied betekent. Hoe ga je dan om met voedselproductie, hoe ga je om met gezondheid van delen van de bevolking? Hoe zit je als gemeente Dordrecht in het proces? Ben je een deel van de oplossing of ben je een

deel van het probleem? Dat zijn allemaal vragen die je oprecht mag stellen, om te kijken hoe je ermee omgaat. Iedere keer als ik dit zie, dan schrik ik enorm van de manier waarop we ons iedere dag in en dag uit aan het vergiftigen zijn. Nou ja hoe kon deze situatie zo uit de hand lopen, want dat is in feite wel een situatie die natuurlijk door verschillende factoren enorm uit de hand gelopen is. Er staan een aantal dingen. Daar kan je genuanceerd over denken. Ik kan me voorstellen dat mensen ook in dit gezelschap daar iets anders over nadenken, dat mag natuurlijk altijd, maar uiteindelijk zijn de resultaten gewoon wel te zien in de leefomgevingskwaliteit in dit gebied. De rol van de gemeente Dordrecht om daar maar gelijk naartoe te gaan. Je ziet dat de gemeente Dordrecht, dat er ergens een processprong geweest is in 2018 met die aansprakelijkheidsstelling. Daarvoor werden de wel zienswijzen ingediend en werd er af en toe ook samen met de omliggende gemeenten wel iets gezegd, ook in het belang van de bevolking, maar dat dat viel eigenlijk gewoon dood in de organen waar de gemeente Dordrecht in zit. Dus ook in DCMR bijvoorbeeld in de stuurgroep, maar ook bij de wettelijke adviezen die de gemeente Dordrecht als wettelijk adviseur mag geven bij wijzigingen van vergunningen, vergunningen die op dat moment voorliggen. Je ziet dat in de laatste jaren de gemeente Dordrecht, gelukkig nog actiever aan het worden is op dit dossier, maar het is een heel taai dossier en het kan best nog wel heel lang duren voordat we echt naar, zoals hier door actiegroepen ook gezegd, wordt tot nul uit pijpen komen. Dat PFAS-stoffen echt verboden worden. En daarom is het ook heel belangrijk dat Dordrecht voor zover dat binnen de grenzen van politiek bestuurlijke samenwerking in de gemeente kan, een tandje erbovenop zet om de belangen van de inwoners beter te beschermen. En wat kan de gemeente nu meer en nog beter doen? Dordrecht is mede opdrachtgever van DCMR. Er worden zeg maar prioriteiten gesteld binnen DCMR rond toezicht en handhaving en de aanpakken en op een of andere manier als we blijven doen wat we gedaan hebben. Dan komen we daar niet veel verder mee. Dus dat betekent dat in feite Dordrecht de sleutel in handen heeft. Zeker ook met de omliggende gemeenten. Om een stevigere positie binnen DCMR in te nemen om te zorgen dat een aantal zaken die nu nog niet voldoende stevig geregeld zijn, dat die beter geregeld gaan worden. Daarnaast is de gemeente ook wettelijk adviseur. Zo is dat ook beschreven, omdat de gemeente ook het belang van de inwoners moet dienen uit het oogpunt van gezondheid en veiligheid. Daar kan je een stevigere positie innemen. Je ziet dat met de omliggende gemeenten af en toe coalities zijn, rond zienswijze en rond allerlei stappen die genomen moeten worden. Maar dat is dus echt een belangrijk gegeven om dat ook te verbreden met de inwoners en de organisaties om veel meer een vuist te maken om deze permanente vergiftiging te stoppen. Dan zie je ook dat bij OSPAR is nu en de RIVM heeft... Ik moet andersom zeggen. Er zitten heel veel ZZS-stoffen in verschillende regelingen. Er zitten stoffen in de Kaderrichtlijn Water, er zitten stoffen in de plattelandsontwikkeling, er zitten in de '...' stoffen en daar is nu door RIVM een lijst van gemaakt. En nog geen twee weken geleden is die lijst ook verbonden aan de OSPAR-opgave, zodat in feite de vergunningverlening veel strakker is geworden op dat moment. Om te zorgen dat de ZZS-stoffen als die dus niet voldoende inzicht geven in de werkbaarheid in het milieu of richting mensen, dat het voorzorgsprincipe veel meer gebruikt moet gaan worden dan nu gebeurd is. Het jammer vind ik wel dat in die regeling de PZZS, de potentieel zorgwekkende stoffen dat zijn opkomende stoffen die vaak als vervanging gebruikt worden zoals met '...' en GenX. '...' was zo slecht dat het verboden moest worden. Het was echt superslecht en daar heeft '...' een nieuwe stof tegenover gezet, GenX en omdat het een nieuwe stof was

waardoor waarover weinig bekend was is er eigenlijk een hele slappe norm gesteld in de vergunning. Maar na verloop van tijd bleek dat die GenX op zijn minst even erg was als die '...', maar die zat in een ander regime, waardoor er veel meer geloosd mocht worden op het oppervlaktewater in de lucht.

De voorzitter: Sorry, ik vraag heel even hoeveel tijd en hoeveel pagina's we nog hebben. Want dit is eigenlijk informatie die wel algemeen bekend is en daarom zou ik graag u wel de tijd willen geven wat u nog meer wilt toelichten.

De heer Ouwehand: Ik laat de presentatie achter, dus iedereen die hem nog een keer op zijn gemak wil... Jullie hebben al? Oké helemaal mooi. Eigenlijk wat je zou willen is kijken of we in staat zouden kunnen zijn om een gezamenlijke lobby inzet te kunnen doen met respect voor ieders verantwoordelijkheid. En daar willen wij als Milieufederatie heel graag een rol samen met de gemeente in spelen, om een aantal zaken die nu nog niet goed geregeld zijn, om die geregeld te krijgen. We gaan ervan uit dat het verbod van PFAS-stoffen nog wel even op zich laat wachten. Daar is nog niet echt een meerderheid voor binnen de Europese commissie en het Europees parlement. Nederland spant zich wel in om wat voor elkaar te krijgen, dus dat is goed. Maar in de tussenliggende periode moeten er gewoon een aantal dingen verbeteren, om te voorkomen dat het gewoon door blijft gaan. En er is dus wat ik net zei met die vermijding en reductieplan, bestaat er dus de mogelijkheid om bedrijven die met PFAS-stoffen werken, een plan van aanpak te laten maken. Om de PFAS-stoffen in hun processen te verminderen. Het is een beetje parallel aan wat we nog steeds hebben van de wet milieubeheer, dat alles wat je met energie kan besparen met een terugverdiensijd van vijf jaar, dat je die ook moet doen en dat je die moet benutten. Maar in de praktijk werkt dat niet goed. Dus hier zit denk ik een heel belangrijke sleutel ook voor Dordrecht om te werken met zo'n plan van aanpak en te zorgen dat '...' snel inzet. Want bedrijven moeten nu in vijf jaar tijd met zo'n plan komen. Nou dat kan je natuurlijk vragen vanaf dag één om het zo te zeggen, zodat je er vijf jaar aan kan werken. Maar je kan het ook aan het einde van die vijf jaar doen en dan ben je weer vijf jaar verder. De ethiek van '...' kennende zullen ze eerder later met zoiets gaan komen dan dat ze er eerder mee gaan komen. Dus hier zit iets wat de gemeente Dordrecht gewoon direct kan doen om tot substantiële vermindering te komen van die PFAS-stoffen in die processen en wellicht is deze weg nog makkelijker dan iedere keer vergunningen aanvechten. Omdat je gezien hebt wat de rechter daarover zegt en dat je dus op een gegeven moment daar ook in vastloopt. Dus ik daag eigenlijk de gemeente Dordrecht uit om de handschoen op te pakken en om met dit nieuwe instrumentarium gewoon aan de slag te gaan. En te zorgen dat dit ook bij de bevoegde gezagen dus onder andere bij DCMR gewoon goed onder de aandacht gaat komen. En zoals gezegd als Natuur en Milieufederatie willen we daar ook de helpende hand bij bieden. Dit was het voorzitter.

De voorzitter: Dankuwel. Zijn er naar aanleiding van deze presentatie nog vragen? De heer van Dam Timmers.

De heer van Dam Timmers: Dank u voorzitter, dank ook aan de spreker voor zo'n verhaal en ook de presentatie die we inderdaad gelukkig al konden inzien ook in de voorbereiding hiervan. Ik hoor in uw verhaal en daar ben ik even naar op zoek.

Inderdaad heel veel dingen die we al gedeeld hebben of die al gemeentelijk beleid zijn. Waar denkt u dat daarop dan nog op dit moment winst te behalen is?

De heer Ouwehand: Nou tussen beleid en de uitvoering zit nog een heel verschil. Er zijn wel een heleboel dingen vastgelegd, maar uiteindelijk gaat het ook om dat je dus op een gegeven moment dat waar moet maken richting alle collega-overheden die een rol in moet spelen en dat vinden wij te weinig gebeuren. Laten we het gewoon maar in het midden leggen.

De heer van Dam Timmers: Dank voorzitter, dan toch even een vraag. Vanuit de Raad en ook vanuit deze regio wordt natuurlijk eigenlijk bijna kosten nog moeite gespaard in de lobby, maar ook in het onderzoek, in de informatie richting de gemeenteraad. Ik weet als gemeenteraadslid eigenlijk niet wat we nog meer zouden kunnen doen om heel eerlijk te zijn. Dus ik ben even wel van uw kant op zoek van ja wat zou dat dan nog zijn? Want op dit moment zie ik het niet.

De heer Ouwehand: Die voorlaatste sheet die jullie allemaal hebben. Daar staan echt een aantal dingen in die vanuit onze optiek wat wij waargenomen hebben, nog niet voldoende gedaan zijn door de gemeente Dordrecht. Dus pik er gewoon een paar uit. Ik zou beginnen met dat reductieplan. Chemours moet zo snel mogelijk een reductieplan op tafel leggen en aangeven binnen vijf jaar wat ze kunnen verminderen in hun productieproces. Even los van alle lobby rond stoppen met PFAS en dat soort dingen. Nou dat ligt er nog niet en dat moet met voorrang op tafel komen omdat je daarmee Chemours dwingt om gewoon kritischer naar het eigen productieproces te kijken, in plaats van dat het proces doorgaat. Dat heeft natuurlijk ook met de storingen van de zomer, is natuurlijk ook weer een enorme uitstoot geweest. Je kan niet door blijven gaan op deze weg

De voorzitter: Dank u wel want ik ga heel even. Het is goed dat u het benoemt, maar ik heb nog nou vijf vragen. Mevrouw Pichel gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank voorzitter. Ik heb even een verhelderingsvraag die zou ik eerst heeft willen stellen, daarna heb ik een inhoudelijke vraag. De verhelderingsvraag en misschien is dat wat u net als antwoord gaf aan de heer van Dam Timmers. Maar u noemde bij de laatste sheet dat de gemeente met instrumentarium aan de slag kan gaan. Wat bedoelt u met dat instrumentarium of bedoelt u daar inderdaad mee zo'n reductieplan? Dat had ik niet helemaal goed begrepen.

De heer Ouwehand: Gemeente Dordrecht zit in DCMR en hier wordt natuurlijk over gesproken en DCMR wordt aangestuurd door de deelnemende gemeenten. Dus iedere gemeente is soortement bevoegd gezag van DCMR om het zo te zeggen in dit gebied. En dat kan je dus op een gegeven moment aandringen. Om versneld die minimalisering slag, die reductie slag bij alle bedrijven die met ZZS-stoffen werken, dus ook met Chemours, gelijk mondige, gelijke kappen. Om te zorgen dat ze dat reductieplan gaan invullen en aan gaan geven op welke manier ze die PFAS-stoffen kunnen verminderen in hun productieproces. Hoe eerder je daarmee gaat beginnen, want het is natuurlijk best nog wel even een klus om te gaan kijken hoe dan wel en op welke manier daar dan wat in moet gebeuren. Maar er is geen ontsnappen meer. Ze moeten gewoon gaan reduceren. Dat is nu gewoon een gegeven en daarmee kan Dordrecht denk ik door in

DCMR verband dat flink onder de aandacht te brengen en even steviger neer te zetten, wel dat verschil gaan maken.

De voorzitter: U heeft nog een vervolgvraag.

Mevrouw Pichel: Een inhoudelijke vraag eigenlijk, want een heel terecht punt wat de heer Ouwehand ook aangaf eerder in zijn presentatie, is dat er vaak wordt gezocht naar alternatieven. Maar dat dan later blijkt dat zo'n alternatieven eigenlijk ook nog behoorlijk schadelijk is en daar zijn dan eigenlijk nog geen strengere normen op en dat is ook het punt waar ik dus graag uw visie op wil hebben. Want er wordt heel erg gesproken over alternatieven voor een PFAS-stof of wat dan ook. En ik zie daar elke keer het gevaar in, want ik denk het alternatief wil niet altijd zeggen dat het beter is want dan komt er weer een andere chemische stof en dat wil echt niet zeggen dat we daarmee de wereld hebben gered. Vandaar dat ik heel erg kijk naar de reductie en echt zicht op wat zijn we nou aan het gebruik en wat zijn we aan toepassen wat is daar uw kijk op.

De heer Ouwehand: In de laatste sheet waar ik net ook naar verwees, daar staat ook een boel. Ik zit even met mijn buurvrouw te spieken. Dat wat je vertelt dat daar gewoon ook een verbod op moet gaan komen en dat betekent dat alle stoffen waarvan je niet precies vooraf weet wat de effecten zijn voor de samenleving, die mag je niet meer gebruiken. En nu is het zo dat die stoffen vaak in een ander regime terecht komen en makkelijker gebruikt kunnen worden, totdat het moment daar is dat we weten wat die stoffen doen. En we zijn in grote mate afhankelijk van het bedrijf wat betreft het inzicht, omdat niet iedereen die kennis heeft. Dus je moet dat voorzorgsprincipe, wat ook in die REACH-lijst opgenomen is, moet je stringent gaan toepassen. En dat kan ook juridisch en dus die moeten niet méér populair gezegd in stinken om mee te gaan in dat narratief dat er dan alweer een nieuwe stof moet komen. Eerst moeten we dan weten wat de effecten zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel voorzitter. Ten eerste bedankt voor te komen om in te spreken. Ik zie dat in uw presentatie staat koop geen producten meer waar PFAS in zit. Maar bent u ook niet van mening dat het eigenlijk onmogelijk is omdat het overal in zit, zelfs op de groente en fruit. En ja ik wil toch stiekem aan de wethouder vragen, wil de wethouder handreiking aannemen van Milieudefensie om dit aan te gaan?

De voorzitter: Nou de wethouder zit hier niet aan tafel vandaag. Dit is echt een inspreekmoment. Dus ze zal het gehoord hebben. Ze hoeft er gaat geen antwoord op geven, maar uw oproep is gehoord. Mijnheer Ouwehand gaat uw gang. Zit het niet overal in? Dat was uw vraag.

De heer Ouwehand: Met onze consumenten kracht bepalen we de samenleving van morgen. Dus alles wat wij willen kopen en willen hebben ook met dit soort stoffen erin, bepaalt onze voor een groot deel onze economie. Dus die weg terug is best ingewikkeld. Maar je moet ergens een stap zetten en stel je voor dat alle gemeenten in Zuid-Holland in hun inkoopbeleid afspreken om geen PFAS-stoffen producten meer te kopen die PFAS

houdend zijn, dan kan je al het verschil maken. De provincie heeft in de provinciale verordening FHT hebben ze ook aangegeven dat potentiële zeer zorgwekkende stoffen op dezelfde manier behandeld moeten worden, als de zeer zorgwekkende stoffen. In dat soort dingen kan je al een beweging maken. We hebben vorig jaar een onderzoek gedaan in een Haagse wijk, daar hebben 6000 mee mensen aan mij gedaan. En daar kwam als een van de conclusies uit naar voren dat als mensen iets meer weten over de effecten van dit soort stoffen in producten die ze kopen, dat zo'n 30 procent van die ondervraagde mensen bereid is om dan een andere keuze te maken. Dus met andere woorden, het is een beetje kip en ei. We zitten in een situatie die we niet eigenlijk prettig vinden, maar hoe kom je daaruit? En daar moet je echt al werkende uit zien te werken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Den Hartog, gaat uw gang.

De heer Den Hartog: Dank u voorzitter en bedankt ook voor de inspreken voor de duidelijke presentatie. Mijn vraag borduurt eigenlijk een beetje voort op wat mevrouw Kamphuis zojuist zei en misschien ook wel een beetje op mevrouw Pichel. Want er zijn natuurlijk weliswaar niet voor alle PFAS-stoffen, maar voor diverse PFAS-stoffen zijn er wel alternatieven. En dan moet de consument die moet natuurlijk weten van waar zit het wel en niet in. Nou bestaat er zo'n labeltjes of zo'n keurmerk. Ik weet niet precies hoe het heet, maar dat is in heel veel gevallen flauwekul. Dus wat u net zei, als de consumenten geïnformeerd zijn, maken ze ook andere keuzes. Dus dat zou helpen. Maar vervolgens bij de Action kun je allerlei PFAS-vrije producten kopen waar domweg gewoon wel PFAS in zit, oftewel dat labeltje klopt niet, dan zijn de consumenten niet goed geïnformeerd en maken ze dus toch verkeerde keuzes tenminste verkeerd in deze zin dan. De vraag is wat kunnen we daaraan doen? Zeker ook als gemeente kunnen wij daar een rol in spelen in laten we zeggen betere informatievoorziening?

De heer Ouwehand: Dit is natuurlijk een immens uitdaging om hier het verschil in te maken. Ik kan een voorbeeld noemen met de '...' dat is een app die gemaakt is om vast te stellen of er in cosmetische en verzorgende producten microplastic zitten en die wordt nu waanzinnig veel gebruikt. En je ziet ook dat die producten om aan het schakelen zijn dat ze ook die nano plastics eruit aan het halen zijn, omdat op een gegeven moment die bedrijven echt wel bang zijn, dat gebeurt. Gisteren was een programma van keuren Keuringsdienst van waarde over '...'. Nou dat illustreert eigenlijk wat je zegt. Dat was natuurlijk gewoon nou ja dat klopt van geen kant. En uiteindelijk kom je dan bij de ethiek van het ondernemen. Gaan we hiermee verder en maken we het ingewikkeld? Want uiteindelijk is de samenleving waar we allemaal in leven of gaat de ondernemen gewoon wat meer inspelen op wat nodig is om ook die verandering te krijgen. Dus met consumenteninformatie kan je best wel ver komen maar zeker niet helemaal zeker niet als er misbruik van gemaakt.

De voorzitter: Oké, ik heb hier ook nog twee vragen aan de linkerkant zitten. Volgens mij hoor ik de heer Ouwehand zeggen dat we als gemeente zelf er niet veel aan kan doen. Maar we moeten wel landelijk... Als u een korte vraag heeft, want ik wil wel iedereen, maar doe hem dan kort.

De heer Den Hartog: Mijn vraag was inderdaad om nog even specifiek op die gemeente, want daarvoor zitten we hier. Wat kunnen wij nou precies doen? Daar ben ik naar op zoek.

De heer Ouwehand: Er zijn twee belangrijke sleutels of knoppen waar je aan kan draaien. Dat is je inkoop, als je gaat kijken wat je als gemeente Dordrecht allemaal inkoopt. Daar kan je gewoon verschil in maken. Door zeg maar kwaliteitseisen te stellen aan je leveranciers. Dat gebeurt in heleboel andere gemeenten ook, dus dat is niet nieuw. Dat kan je gewoon kopiëren. Waarmee je dus in feite een selectie maakt op duurzaamheid en circulariteit. En je kan ook, want 25 procent van de economie is nog maar circulair...

De voorzitter: Wat is uw tweede? Want ik probeer wat meer snelheid te krijgen, want ik heb hier nog twee vragen.

De heer Ouwehand: Ik ga mijn best doen. Door in te zetten op een circulaire economie. Zorgen dat dit soort productieprocessen gewoon tot het verleden gaan behoren. Het is een lange weg, maar het is wel belangrijk.

De voorzitter: In de inkoopronde van de gemeente en circulaire economie. De heer Kuhlmann, u had ook nog een vraag.

De heer Kuhlmann: Dank u voorzitter. Ik wil vooraf even opmerken, volgens mij zit de gemeente Dordrecht niet in het bestuur van DCMR. Dat laat overigens wel waar we denken met elkaar eens zijn, in elk geval breder in de Raad en zeker ook de VVD van dat er goed is als ze wat meer en ook onafhankelijk controleren bij de fabriek. Dus dat zijn we helemaal mee eens.

Dat die uitstek ook minder wordt. Ik ben alleen benieuwd, even een ander onderwerp wat u nog niet heeft benoemd. We hebben natuurlijk voor een deel ook te maken met die uitstoot die nu eenmaal hier in de grond zit en zal van Milieufederatie vast ook een lief ding waard zijn als dat weggaat. U heeft zich verdiept in het onderwerp dus misschien heeft u daar ook wel gedachten bij en specifiek ben ik benieuwd, hoe kijkt u aan naar wat wij als VVD wel eens eerder hebben opgeroepen? Kijk eens naar of je met hennen planten dat uit de grond kan krijgen. Heeft u daar gedachten bij of andere ideeën hoe kunnen we het weggrijpen?

De voorzitter: Dus eigenlijk de vraag wat kunnen we als gemeente aan de bodem doen? En specifiek wat vindt u van hennep?

De heer Ouwehand: Bij de AWZI Zeist, daar is een proefopstelling. Er is ook een proefopstelling in Zuid-Holland om met een membraan techniek PFAS uit het oppervlaktewater vandaan te halen. Dat staat allemaal nog in de kinderschoenen zeg maar, dat zijn nog niet echt kubieke meters die daarmee schoongemaakt kunnen worden. Daarmee haal je de vervuiling eruit. En daar moet je natuurlijk wel nog een keer gaan bedenken, hoe je dat verder gaat verwerken. Want je haalt die vervuiling eruit, maar dan heb je dus een heleboel vervuiling en daar moet dan nog een oplossing voor komen. Het tweede is wij zijn met een project bezig, ik zal proberen kort te houden voorzitter, waarin we met Miscanthus bezig zijn, dat is een olifanten gras en familie. We hebben zo binnenkort een proef in een baggerstort locatie in Hoeks waard, waarin we

met veredelaars en met Telers, met DCMR en ook met bedrijven, die daar producten van willen gaan maken. Kijken of die vervuiling uit de grond gehaald kan worden en die plant die kan behoorlijk wat opslaan in zijn vezels en dan is dat ook gefixeerd en als je dat dan in een isolatie of in een in een alternatieve steen kan vastzetten, dan kan je het ook weghalen. Alleen het is heel ingewikkeld, want het gaat ook het poriewater in het grondwater dus hoe langer die vervuiling er is, hoe verder het doordringt in het hele watersysteem. En dan en dan is het bijna niet meer weg te halen.

De heer Kuhlmann: Als u de onderzoeksresultaten heeft, wilt u dat dan ook naar onze raad sturen? Want daar zijn we in geïnteresseerd dank.

De voorzitter: U heeft alle aandacht Mijnheer Ouwehand, mevrouw Lammers heeft ook nog een vraag en dan kijk ik nog rond. Volgens mij daarna mevrouw Pichel, dan gaan we afsluiten.

Mevrouw Lammens: De heer Ouwehand, u heeft bij feiten en cijfers staan biodiversiteit is met 85 procent gedaald in de Drechtsteden. Hoe zit het met die daling in de rest van Nederland? Ter vergelijking...

De heer Ouwehand: Dit is niet specifiek op de Drechtsteden, maar het is eigenlijk gewoon voor het heel Zuid-Holland het geval. En in combinatie met alle factoren die je erbij hebt, heb je gewoon eigenlijk een heel wankel evenwicht in dit gebied en gaat er gewoon steeds meer verloren. Dus we moeten gewoon alle zeilen bijzetten om daar een tijt te keren, zullen we maar zeggen. En PFAS speelt daar een grote rol in. Dus de cijfers rond die rapporten die komen allemaal van hier en ook van het Water en de Alblasserwaard dat staat allemaal niet zo benoemd.

Mevrouw Lammens: De biodiversiteit is echt Zuid-Holland niet specifiek de Drechtsteden.

De voorzitter: Mevrouw Pichel hele korte, we hebben nog een minuut.

Mevrouw Pichel: Ik kan uw denkrichting heel goed volgen, maar ik zou hem even iets concreter willen hebben want u noemt net ook het gemeente inkoopbeleid dat dat een ding is waar we op kunnen richten en reductieplan van het bedrijf. Nou het bedrijf heeft natuurlijk wel een enorm reductieplan, maar als we het dan hebben over het gemeente inkoopbeleid dan denk ik, daar kan wat gebeuren, maar dan moeten deze iPadjes weg dan moeten de telefoontjes weg dan moeten autogordels uit de dienstauto's dat soort dingen. En dat zie ik nog niet gebeuren. Dat is een behoorlijk ingrijpende stap. Even los van ook allerlei andere beleidsplannen er zijn over dingen die we in de gemeente doen welke hoe kijkt u daarnaar? Want daar zou ik toch echt even iets concreter in willen zien wat daar de gevolgen van zijn?

De voorzitter: Kunt u daar echt heel kort op antwoorden waar dit al gebeurt, misschien is dat het beste qua tijd.

De heer Ouwehand: Het eerste antwoord is er is geen Kwik-Fit Solution. Dat betekent in feite dat je met stapjes eruit moet gaan werken, je kan niet alles tegelijk doen. De gemeente Nijmegen en Amsterdam die selecteren op basis van criteria de leveranciers

waarbij ze in willen kopen. En die krijgen daarmee een bepaalde positie ten opzichte van leveranciers die niet kunnen voldoen aan die vereisten.

Mevrouw Pichel: Even in het kader van tijd. Want dat is niet zozeer mijn vraag. Dit snap ik, maar als we het hebben over nou inderdaad inkoop dat is één ding en dat is niet zo een twee drie. Maar ook overheidsbeleid, als wij bepaalde dingen stimuleren waar gewoon PFAS in zit, zoals bijvoorbeeld batterijen van elektrische auto's. Dan gaan we dus een beleid voeren waarbij we niet gaan reduceren, waarbij we juist stimuleren en dan helpen we natuurlijk de hele cyclus waar u het over heeft dat helpen we dan natuurlijk niet daaraan.

De heer Ouwehand: Er zullen altijd situaties zijn waar dingen tegen elkaar inwerken, dat kan je niet ontkomen aangezien de ontwikkeling van onze samenleving in de afgelopen decennia. Dus wat je kan doen is in feite gewoon een aantal doelen stellen waarvan je zegt dat wil ik niet meer. Als je praat over bestrijdingsmiddelen waar een coating in zit bijvoorbeeld van PFAS, die middelen moet je niet meer gebruiken en die moeten ook niet meer in de tuinentra en er moeten ook een campagne komen om mensen die hun tuinen daarmee belasten, om dat ook niet te doen. En de tuinders die hier zitten die het ook gebruiken die moeten dat ook niet meer doen en daar kan je wel het verschil mee maken. Dus ik kijk veel meer naar de kansen en wat je zelf kan doen, dan naar de bedreigingen die er ook zijn.

Er zullen ook dingen op je afkomen die op dit moment weer heel anders in elkaar zitten. We hebben de kennis van nu is niet de kennis van morgen dus op een gegeven moment zijn we nu met dingen bezig waarvan we misschien weer over een aantal jaren zeggen dat kan niet, maar na de best mogelijke kennis die beschikbaar is, kan je wel handelen.

De voorzitter: Dank u wel. De mensen hebben aan uw lippen gehangen. Veel vragen, dus dat is mooi. U bent niet voor niets gekomen. We hebben over de inkoopprocedure bij de gemeente gehoord. Als u misschien nog een keer zegt van nou ik heb wat tips of wat die zou ik graag meesturen. Hoeft niet, maar u heeft het liggen. Doet u dat? Dat is fijn, want u zei ook nou ik zal u de membraan uit het olifanten gras toesturen aan de heer Kuhlmann, dat is daar welkom. En u riep ook op voor het reductieplan Chemours. Dus dank u wel. En dan gaan wij verder. Ik wou eigenlijk gelijk doorgaan naar de besloten vergadering. Is dat oké? Laten we 3 minuten doen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 4 februari 2025.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

P.A.C.M. van der Velden